

БИБЛИОТЕКА МАТИЦЕ СРПСКЕ

СТЕВАН ВЛАДИСЛАВ КАЋАНСКИ
(1828 - 1890)

Каталог изложбе

Нови Сад, 2003

БИБЛИОТЕКА МАТИЦЕ СРПСКЕ

КАТАЛОЗИ ИЗЛОЖБИ

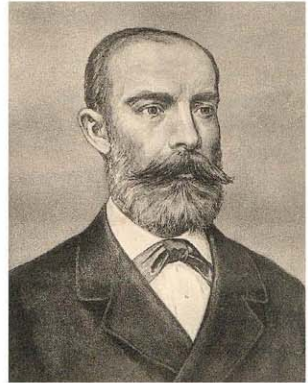
88

АУТОРИ КАТАЛОГА И ИЗЛОЖБЕ

Ксенија Шуловић и Весна Укропина

Библиотека Матице српске (БМС) приредила је изложбу поводом 175 година од рођења песника Стевана Владислава Каћанског. Изложба је постављена у витринама испред свечане сале Матице српске, а коришћена је грађа из збирки БМС и Рукотисног одељења Матице српске (РОМС). Испод сваке каталошке јединице уписане су сигнатуре.

Изложба траје до 15. октобра 2003. године.

Родио се у Србобрану 28. децембра 1828. године. По једнима школовао се у Петроварадину и Сегедину, а по другима у Јегри. У Загребу је довршио Правни факултет. Као младић, узео је удела у догађајима 1848. године противу Мађара.

Године 1856. или 1857. прешао је у Београд и 1858. био постављен за контрактуалног професора Београдске Гимназије. Из политичких разлога, напустио је службу 1861; 1862. уређивао је лист *Српска Народност*. За време бомбардовања Београда, каже се, и пише се, да је био борац и да је образовао, по једнима Призренску, а по другима Младу легију. Године 1864. био је постављен за професора у Крагујевачкој Гимназији одакле је премештен у Београд, у Палилулску Гимназију, па из ње у Прву Београдску Гимназију. Године 1871. Кнежевска влада га је слала у Црну Гору у нарочитој мисији. Тада му је кнез Никола подарио сребрн јатаган као песнику *Грахова Лаза*. Пензионисан је 13. марта 1888.

Споменица Друштва Светог Саве, 1936

Каћански је писао само песме, и то мало. Али он је умео да у њих унесе толико омладинског одушевљења и реторике, да се оне могу сматрати међу најкарактеристичније песме те епохе.

Његова поезија са малим изузетком, сва је родољубива. Његове песме, које су изашле скупљене 1879. у Новом Саду, посвећене су "српском роду."

Његов позив није био да пише љубавна уздисања и гукања својих сентименталних савременика. Он је био позван да постане песник рата и бојне славе. Првим својим песмама, које су упоредо излазиле са првенчадима Јакшића и Змаја, Каћански је знао стећи гласа и бити стављен међу прве песнике свога доба.(...)

Каћански је био и остао песник Велике Србије. После несреће од 1876. и 1885. други су малаксавали, губили веру у илузије младих дана, ток идеја се мењао, нови проблеми су се јављали, нови догађаји се низали, али Каћански је остајао увек подједнако одушевљен за химере своје прве младости. Пред саму смрт, он је покренуо и уређивао лист *Велику Србију*. И млађи свет му је дао име *Старог Барда*, које је он са поносом носио.

Јован Скерлић, 1905

Стеван Каћански је најзнатнији и најпопуларнији патриотски српски песник у другој половини XIX века. Његова песма *Хеј, трубачу* постала је српска *Марсељеза*, благодаревни композитору Јосифу Маринковићу, и с њоме су људи ишли у рат и гинули на војишту. Седамдесетих година прошлог века, *Грахов Лаз* је био читанији и више цењен од *Горског вијенца*. Ни данас нису изгубиле вредност песме *Ој облаци, Ја живим за род* и *Благослов Св. Саве*. Ако и није био велик песник, као Бранко Радичевић, Змај Јован Јовановић, Ђура Јакшић и Лаза Костић, Каћански је, несумњиво, светла личност XIX века.

*

Кад се прегледа живот и рад Стевана Каћанског, излази да је он занимљивији као човек и важнији као национални радник него као уметник. Он је био, у песништву, личност крајње једноставна, чешће добар журналист у стиху но прави песник, писац без дубљих, сложенијих и разновренијих мисли и осећања. У његовом националном и хуманом ставу, међутим, има заиста узвишеног, дирљивог и ретког. Његово фанатично веровање у будућност српског народа, и његова истрајност у борби за близу пола века, немају много примера код нас.(...)

За дивљење су тај оптимизам, та фантастична вера у будућност, то озарење унутрашње, та херојска наивност. Најсложенији, најдубљи и најинтелигентнији наш песник из истог нараштаја, - мислим на Лазу Костића, - први је био разједен сумњом и очајањем. Уопште их је било мало који се нису колебали и очајавали. Каћански је одржао веру до самртног часа. Право је имао он. (...)

Био је он, прво, човек, несрећни наш српски човек XIX века, који је и у сну и на јави мислио о ослобођењу свог народа, а тек после тога уметник. Али ма шта рекла естетика, једно је сигурно: Стеван Каћански није живео ни писао залуд.

Милан Кашанин, 1961

Мало је људи за које су савременици и стари Београд имали толики лични култ као што су га имали за песника Стевана Владислава Каћанског! Исто је тако мало са ове и са оне стране Саве и Дунава који су у себи толико оличавали једну херојску индивидуалност, као што је то био он, песник и човек, патетична душа и живи доказ о сродности менталитета између Бачвана и Шумадинаца. А мало је и људи који су тако мужанствено прошли кроз живот, јер у његовој поезији, као и у његовим животним ставовима, није било никада ничега женственог, разнеженог, сентименталног и мазног. Сваки је његов стих била једна мушка реч, одважни израз једног мужјачког срца! Отуда је у њему тако добро и лежала патриотска, убојна песма, тиртејски тон и ратнички поклич. Тај побратим Змаја и Јакшића био је сроднији са овим последњим по срцу и укусу, али је ширином културе био ближи Змају.

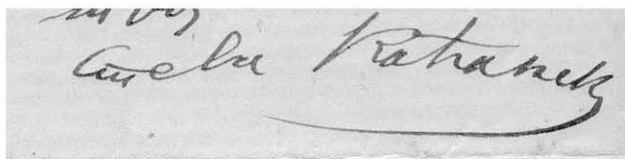
Милан Јовановић-Стојимировић, 1971

Каћански је једини наш песник који је дочекао и тешке дане и многа разочарења нашега народа, а није се никада трезнио од омладинскога заноса и од привиђања Младе Србије. И у свим неуспесима нашег народа он је видео нешто што други нису – да су то ипак даништа која нас воде циљу, који се крије негде у даљини и коме се ми непрестано приближујемо, макар

се и чинило да се удаљујемо од њега. Он је, као ниједан наш песник, живео и умро с очима упртим у будућност, непоколебљиво уверен да она мора доћи онаква каквом ју је видело његово младо доба и каквом ју је он гледао читавог свога века.

У томе је сав Каћански. Има нечега што потреса и што узбуђује када видимо један живот сав посвећен једном завету, недоступну преданост томе завету до последњег даха.

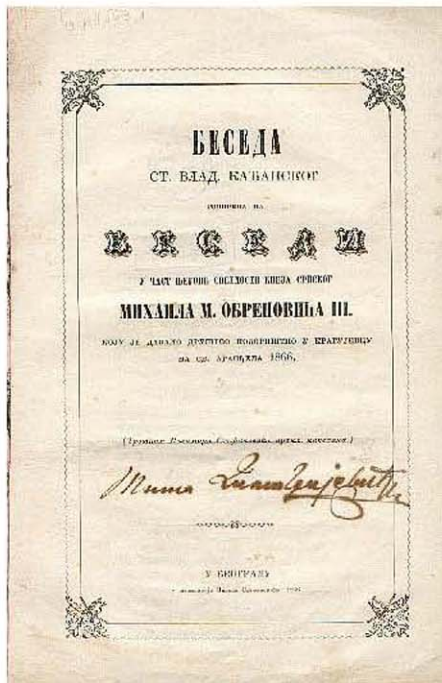
Милан Шевић, 1957

Miroslav Krleža

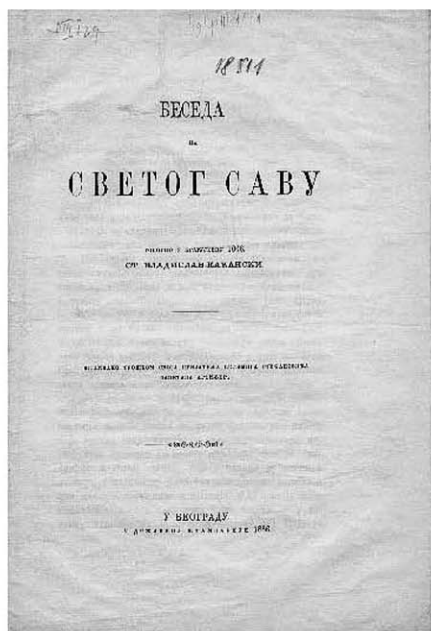
ДЕЛА

1. Ускликъ млади Срба у Гимназији Карловачкој / С. Каћанскиј. У : Подунавка. – Год. 4, бр. 7 (15. фебруара 1846), стр. 25
РПСр III 3/1846
2. Мысли у своје доба / С. Владислав К. У : Подунавка. – Год. 6, бр. 21 (21. маја 1848), стр. 85-87
РПСр III 3/1848
3. Ноћница / Ст. Каћански. У : Седмица. – Год. 4, бр. 42 (27. новембра 1855), стр. 321-323
РПСр III 20/1855

4. Не люби ме--- / Владислав. У : Летопис Матице српске. – Год. 35, књ. 104, часть 1 (1861), стр. 123-124.
П II 951, ПМС II 1
5. Ох, та склопи око црно--- / Владислав. У : Даница. – Год. 2, бр. 19 (10. јулија 1861), стр. 289
РПСр II 15/1861

6. Двои яди / Владиславъ. У: Летопис Матице српске. – Год. 35, књ. 103, часть 1 (1861), стр. 82-84.
 П II 951, ПМС II 1
7. Србска народност / [издае и уређуе Стеван Влад. Каћански]. - [Год. 1, бр. 1 (1862)] – год. 2, бр. ? (1863). – У Београду : Ст. Влад. Каћански, 1862-1863.
 Фол. 10178/п (НБС)
8. Беседа на Светог Саву / говорио у Крагујевцу 1866. Ст. Владислав-Каћански. - [Београд] : штампано трошком ... Велимира Стефановића, 1866. - [2], 11 стр.
 Р19Ср III 11.1

9. Беседа Ст. Влад. Каћанског. - [Београд] : Трошком Велимира Стефановића, 1866. - [2], 15 стр.
 Р19Ср II 563.1
10. "Браник" [Оглас] / Ст. Владислав Каћански. - Београд : [б. и.], 1873. - [1] лист
 Дк III 172
11. На Србобрану / Владислав. У: Отацбина. - Год. 1, књ. 2, св. 5-8 (1875), стр. 123-129.
 П II 2, Поп(пер.) III 18/1875, 11770

12. Народни збор / Ст. Владислав Каћански. У: Јавор. - Год. 2, бр. 22 (1. август 1875), ст. 673-674.
П III 316, 11753
13. Na Grahovu : srbská báseň od Vlad. Kačanského... / přeložil Hynek V. Burian. - V Táboře : nákl. vl., 1876. - 20 str.
I 230041
14. Скупљене песме Ст. Владислава Каћанског. - У Новом Саду : Штампарија А. Пајевића, 1879. - 153, [9] стр.
PI 4070
15. Грахов-лаз / спјевао Ст. Владислав Каћански. - 2. проширено изд. - Цетиње : Државна штампарија, 1895. - 31 стр.
II 3420
16. Песме Ст. Владислава Каћанског. - Београд : Штампарија "Симеон Мироточиви", 1913. - VIII, 99 стр., [1] лист с ауторовом сликом
II 3419
17. Целокупна дела / Стеван Каћански. - Београд : Народна просвета, [1929]. - XXXIX, 214, XIX, 90 стр., [2] листа са сликама аутора
II 909

МУЗИКАЛИЈЕ

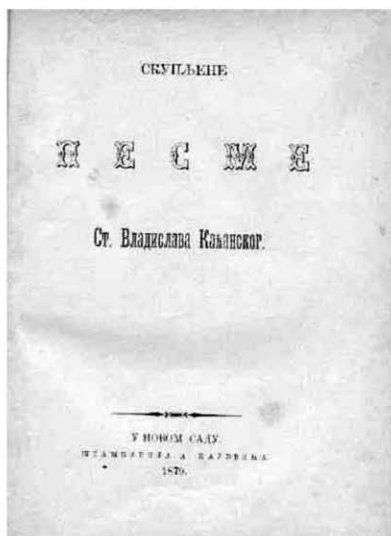
18. Ој облаци [Рукописна музикалија] / М. Топаловић. - [Београд : б. и.], [1899?]. - [4] стр.
Аутор стихова је С.В. Каћански
MP IV 2/Пв12
19. Правила "Дунавског певачког друштва Каћански". - [Б. м. : б. и.], 1911. - 16 стр.
КПз II 1970
20. Где је српска Војводина [Штампана музикалија] / Акс. Максимовић. - [Б. м. : б. и., б. г.]. - 3 партитуре ([8] стр.)
Аутор стихова је С.В. Каћански
Н IV 1370
21. Где је Српска Војводина [Штампана музикалија] / компоновао Акс. Максимовић ; речи Стевана Владислава Каћанског. - У Срем. Карловцима : Издавачка књижарница код Вука Ст. Карацића (С. Ф. Огњановића), [б. г.]. - 1 партитура (3 стр.)
Н IV 1776

22. Хеј трубачу [Рукописна музикација] / Ј. Маринковић. - 19?? . -
1 лист
Аутор стихова је С.В. Каћански
МР III 65
23. Јадна Босна / [музика] Ј. Маринковић ; [текст] Ст. Каћански. У:
Српство у Београду / [Ј. Маринковић]. - Београд : П. Ст.
Павловић, [б. г.]. - Стр. 9-11.
Н IV 1796

АНТОЛОГИЈЕ

24. Neki / Katyanszki Vladimir. U: Őszi rózsák / írta és fordította
Dömötör Pál. - Zombor : [s. n.], 1895. - Str. 235.
I 150435
25. Szemei / Katyanszki Vladimir. U: Őszi rózsák / írta és fordította
Dömötör Pál. - Zombor : [s. n.], 1895. - Str. 236.
I 150435
26. Oh, csak hunyd le éjszemeid--- / Katyanszki Vladimir. U: Őszi
rózsák / írta és fordította Dömötör Pál. - Zombor : [s. n.], 1895. -
Str. 237-238.
I 150435
27. Merre, merre? / Kátyánszki Szt. Vladiszláv. U: Szerb költőkből /
fordította Szászy István. - Budapest : Franklin-Társulat, 1910. - Str.
22-23.
I 151678
28. Óh, csupa játék--- / Kátyánszki Szt. Vladiszláv. U: Szerb költőkből
/ fordította Szászy István. - Budapest : Franklin-Társulat, 1910. -
Str. 23.
I 151678
29. Óh, ti felhők / Kátyánszki Szt. Vladiszláv. U: Szerb költőkből /
fordította Szászy István. - Budapest : Franklin-Társulat, 1910. - Str.
23-24.
I 151678
30. Хај! / Ст. Владислав Каћански. У: Антологија. Део 1,
Песништво / саставио у Ници, 1917 године Миливоје
Павловић. - 2. изд. - Београд : Г. Кон, 1927. - Стр. 226.
II 11633

31. Народни збор / Ст. Владислав Каћански. У: Антологија. Део 1, Песништво / саставио у Ници, 1917 године Миливоје Павловић. - 2. изд. - Београд : Г. Кон, 1927. - Стр. 227.
 II 11633
32. O nuages--- / Stevan Vladislav Kaćanski. U: Anthologie de la poésie yougoslave des XIXe et XXe siècles / avec une introduction et des notices par Miodrag Ibrovac. - Paris : Delagrave, 1935. - Str. 63-64.
 I 252780

33. Из спева "Грахов Лаз" / Ст. В. Каћански. У: Песме домовини / одабрао и уредио Трифун Ђукић. - [Београд] : Државна штампарија Краљевине Југославије, [1938]. - Стр. 22-25.
 II 10638
34. Народни збор / Ст. В. Каћански. У: Песме домовини / одабрао и уредио Трифун Ђукић. - [Београд] : Државна штампарија Краљевине Југославије, [1938]. - Стр. 52-53.
 II 10638
35. Ој облаци--- / [Ст.] Влад. Каћански. У: Нова антологија српске лирике. Књ. 1, [Прво доба] / у избору и редакцији Светислава Стефановића. - Београд : Српска књижевна задруга, 1943. - Стр. 208-209.
 II 438504

36. Ој, облаци--- / Стеван Каћански. У: Српска родољубива лирика / саставили Ђуза Радовић и М. Панић-Суреџ. - Београд : Просвета, 1952. - Стр. 62-63.
II 11666
37. Народни збор / Стеван Каћански. У: Српска родољубива лирика / саставили Ђуза Радовић и М. Панић-Суреџ. - Београд : Просвета, 1952. - Стр. 64-65.
II 11666
38. Грахов Лаз : (одломак) / Стеван Каћански. У: Српска родољубива лирика / саставили Ђуза Радовић и М. Панић-Суреџ. - Београд : Просвета, 1952. - Стр. 110-119.
II 11666
39. Моје срце / Стеван Владислав Каћански. У: Здравница / приредио Раша Перић. - Нови Сад : Књижевна заједница Новог Сада, 1991. - Стр. 27.
II 418183
40. Где је српска Војводина / Стеван Владислав Каћански. У: Песници о Србији / [приредио] Раша Перић. - Нови Сад : Папирус, 1995. - Стр. 88.
II 424397
41. Поздрављам те! / од Стевана Каћанског Старог Барда. У: Србобранке из Црне Горе и Старе Србије / [приредио Дејан Томић]. - Нови Сад : Невкош, 1997. - Стр. 231-232.
ВЈ III 105
Народни збор / Стеван Каћански. У: Српско класје / [уредник Александар Живановић]. - Нови Сад : Арт принт, 1999. - Стр. 32-34.
I 44842
42. Хај! / Стеван Владислав Каћански. У: Српске родољубиве песме / сабрао Дејан Томић. - Нови Сад : Прометеј, 1999. - Стр. 86.
III 424323
Спомен светом Сави / Ст. Вл. Каћански. У: Ускликнимо с љубављу / [уредник епископ бачки Иринеј]. - Нови Сад : Беседа, 2001. - Стр. 47-48.
II 446239
43. Куда тако? / Стеван Владислав Каћански. У: Међу јавом и међ сном. Књ. 1, Цветник / [приредио] Перо Зубац. - Рума : Српска књига, 2002. - Стр. 29.
II 450633/1

ЛИТЕРАТУРА

44. Стеван Владислав Каћански / С. В. П. [Стеван В. Поповић]. У: Јавор. - Год. 5, бр. 8 (19. фебруара 1878), ст. 243-246.
П Ш 316; 11753
45. Побри Стевану Каћанском тужна и последња / З.-Ј.Ј. [Јован Јовановић-Змај]. У: Јавор. - Год. 17, бр. 22 (3. јуни 1890), стр. 337-338.
П Ш 316; 11753
46. Каћански / Љубомир Недић. У: Из новије српске лирике. - Београд : Штампарија Краљевине Србије, 1893. - Стр. 101-123.
П 6229
47. Качянскій Владиславъ / А. Степовичъ. У: Очерки истории сербохорватской литературы А. Степовича. - Киевъ : Типографія И. И. Чоколова, 1899. - Стр. 312-315.
Ш 207033
48. Стеван Владислав Каћански : (1828-1890) / Јован Скерлић. У: Омладина и њена књижевност / Јован Скерлић. - Ново исправљено изд. / у редакцији Владимира Ђоровића. - Београд : Напредак, 1925. - Стр. 413-415.
Ш 4662
49. Стеван Владислав Каћански / Војислав В. Рашић. - Београд : Штампарија "Уједињење", 1928. - 176 стр.
Ш 6283
50. У славу Стевана Каћанског / М. К. [Милан Кашанин]. У: Летопис Матице српске. – Год. 103, књ. 319, св. 2 (фебруар 1929), стр. 310-311.
П П 951, ПМС П 1
51. Школовање Стевана Каћанскога и још гдешто / М. Ш. [Милан Шевић]. У: Летопис Матице српске. – Год. 104, књ. 326, св. 1-2 (октобар-новембар 1930), стр. 176-178.
П П 951, ПМС П 1
52. Стеван Владислав Каћански / Јов. Хаџи Васиљевић. У: Споменица Друштва Светога Саве / [уредио Јован Хаџи Васиљевић]. - Београд : Друштво Св. Саве, 1936. - Стр. 18-19.
Ш 417948

53. Стеван Владислав Каћански Стари Бард / Тоша Искруљев. У: Србобран и Србобранци / Тоша Искруљев. - Нови Сад : Штампарија Дан, [1938?]. - Стр. 35-39.
Цв III 138
54. Био-библиографска грађа о Стевану Владиславу Каћанском / Живорад П. Јовановић. У: Летопис Матице српске. – Год. 129, књ. 371, св. 4 (април 1953), стр. 310-312.
П II 951, ПМС II 1
55. Пригодни песник / Милан Кашанин. У: Пронађене ствари / Милан Кашанин. - Београд : Просвета, 1961. - Стр. 68-83.
П 20714
56. Преписка Стевана Владислава Каћанскога с прилозима о животу и раду песникову / Милан Шевић. - Београд : [б. и.], 1964. - Стр. 123-199
П. о.: Зборник историје књижевности Одељења литературе и језика Српске академије наука и уметности, књ. 4, 1964.
КМ III 1935
57. Стеван Влад. Каћански: Од Балкана до Адрије / Јован Скерлић. У: Писци и књиге. [Књ.] 2 / Јован Скерлић. - Београд : Просвета, 1964. - Стр. 208-210.
I 9104/2
58. Стари Бард / Милан Јовановић-Стојимировић. У: Силуете старог Београда / Милан Јовановић-Стојимировић. - Београд : И. Јовановић-Стојимировић, 1971. - Стр. 353-356.
III 434368
59. Три непознате позоришне критике песника Стевана Владислава Каћанскога из 1869. године / Душан Михаиловић. У: Зборник Матице српске за сценске уметности и музику. - [1], 2 (1987), стр. 191-206.
П II 6179
60. Стеван Вл. Каћански / Војислав Илић. У: Последњи гост / изабрао и приредио Стојан Трећаков. - Нови Сад : Матица српска, 1994. - Стр. 413-414.
ВЈ III 201
61. Стеван Владислав Каћански. У: Знаменити Срби XIX. века / [уредник Андра Гавриловић]. - 2. фототипско изд. - Београд : Култура ; Нови Сад : Православна реч, 1997. - Св. 2, стр. 79-81, [1] лист са сликом С. В. Каћанског.
IV 22591

62. Породице Срба у Србобрану / Радослав Ј. Субић. - Бечеј : Пролетер, 2001. - 85 стр.
II 444901

ФАКСИМИЛИ И ФОТОГРАФИЈЕ

63. Стеван Владислав Каћански
64. *Не љуби ме* (РОМС М.595)
65. *Ој облаци...* (РОМС М.376)
66. *На гробу* (РОМС М.12.838)
67. *За што* (РОМС М.839)
68. *Битка код Сентомаша*, Анастас Јовановић
69. Драгиња Ружић
70. Писмо С. В. Каћанског Јовану Јовановићу Змају писано у Београду 20. априла 1858. године (РОМС 23.118)
71. Писмо С. В. Каћанског Ђорђу Поповићу писано у Београду 18. новембра 1859. године (РОМС 34.908)
72. Писмо С.В. Каћанског Јовану Ђорђевићу писано у Београду 27. фебруара 1861. године (РОМС 23.119)
73. Писмо С.В. Каћанског Антонију Хацићу писано у Београду 26. јануара 1862. године (РОМС 13.581)
74. Писмо С. В. Каћанског Ђорђу Стратимировићу писано у Београду 30. августа 1864. године (РОМС 53.652)
75. Писмо С.В. Каћанског кћери Меланији писано у Крагујевцу 29. августа 1868. године (РОМС 34.907)
76. Писмо С.В. Каћанског Књижари Браће Јовановића у Панчеву писано у Београду 24. децембра 1877. године (РОМС 16.949)

СТЕВАН ВЛАДИСЛАВ КАЋАНСКИ
1828 - 1890

Издавач

Библиотека Матице српске
Нови Сад
Матице српске 1

Уредник

Миро Вуксановић

Аутори Католага

Ксенија Шуловић и Весна Укропина

Припрема

Ксенија Шуловић
Оливера Михајловић

Умножавање

Станислава Дрековић

Повез

Милорад Родић

Тираж

50 примерака